

Vergaderjaar 2022–2023

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 675

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 februari 2023

Uw Kamer heeft mij op 16 januari 2023 gevraagd om een reactie over het artikel in het Algemeen Dagblad «te lang is probleem van rechts-extremisten gebagatelliseerd».

Het kabinet is van mening dat er absoluut geen plaats is voor rechts-extremistische en racistische uitingen of opvattingen in onze democratische rechtsorde. Ik heb mij hier op herhaaldelijk en nadrukkelijk tegen uitgesproken. Naast de blijvende inzet op de aanpak van het jihadisme investeert het kabinet dan ook in een daadkrachtig en gericht optreden tegen alle vormen van terrorisme en extremisme. Het is zorgelijk en kwalijk dat rechts-extremistisch gedachtengoed breed verspreid wordt en een aantrekkingskracht uitoefent op met namen kwetsbare, jonge mannen, niet zelden minderjarig. Het kabinet is er alles aan gelegen om jongeren hiertegen te beschermen en weerbaar te maken, niet alleen vanwege de dreiging van extremistisch en/of terroristisch geweld maar ook voor de kansen en toekomst van deze jongeren. Het is binnen onze democratie een grondrecht is om een open discussie te voeren, waarin mensen hun mening vrij kunnen uiten. Maar dat betekent niet dat er in onze democratische rechtsorde plaats is voor rechts-extremistische en racistische uitingen.

Rechts-extremisme en rechtsterrorisme heeft de volle aandacht van onze veiligheidspartners. Zo heeft de AIVD in het jaarverslag 2021 beschreven dat er een groei is waargenomen van het rechts-extremisme in Nederland¹. Daarnaast is er al langere tijd aandacht voor de ontwikkelingen op rechts-extremisme en rechts-terrorisme is het Dreigingsbeeld Terrorismen Nederland, waarbij er met name zorgen worden beschreven over mogelijke radicalisering van een eenling via het besloten internet. In het laatste Dreigingsbeeld Terrorismen Nederland² stelt de NCTV dat het (online) rechts-extremisme en terrorisme in toenemende mate een reëel

¹ Kamerstuk 30 977, nr. 162 p. 4 en 5.

² Kamerstuk 29 754, nr. 653.

bedreiging vormt voor de nationale veiligheid en de democratische rechtsorde. De NCTV stelt daarbij ook dat de verspreiding van rechts-extremistische content kan bijdragen aan het normaliseren van het extremistische gedachtegoed. De dreiging vanuit het (klassiek) rechts-extremisme uit zich in de ondermijning van de democratische rechtsorde en in de aantasting van de rechtsstaat en de sociale cohesie in de samenleving. Daarnaast wordt in de Dreigingsbeelden Terrorisme Nederland 55, 56 en 57 beschreven dat de voornaamste rechts-extremistische gewelddreiging voortkomt uit het accelerationisme. Deze stroming propageert terroristisch geweld als legitiem middel om het ideaal van een witte etnostaat te bereiken. Een van de pijlers daarvan is de zogenoemde omvolkingstheorie: een complottheorie die in Nederland steeds meer onderdeel wordt van het publieke debat.

Gelijktijdig met de publicatie van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 57 is uw Kamer per brief van 7 november 2022 geïnformeerd over de aanpak van rechts-extremisme en -terrorisme en andere vormen van extremisme in Nederland.³ De Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten hebben het afgelopen jaar beter zicht gekregen op de dreiging van aanhangers van rechts-terroristische gedachtegoed. Beter zicht op de dreiging helpt om de lokale aanpak nog preciezer te richten en aan te scherpen om de rechts-extremistische en terroristische dreigingen tegen te gaan. Daarnaast wordt er vanwege de aantrekkingskracht van het rechts-extremistisch gedachtegoed op kwetsbare jongeren bij het voorkomen en tegengaan van rechts-extremistische radicalisering aansluiting gezocht met partners in het sociale- en zorgdomein. Ook zijn enkele honderden lokale professionals het afgelopen jaar getraind door het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering, onder andere in het herkennen van rechts-extremisme en hoe daar mee om te gaan.

Nederland heeft jarenlange ervaring met de persoonsgerichte aanpak. Gemeenten en lokale bestuurders geven echter aan dat deze vormen van radicalisering, die veelal uitsluitend online plaatsvinden, lastig te signaleren zijn en er nog weinig mogelijkheden zijn om dit online tegen te gaan. Met de brief van 23 december 2022.⁴ is uw Kamer geïnformeerd over de bevoegdheden van burgemeesters ten aanzien van het tegengaan van (online) radicalisering en extremisme. Hierin zijn onder meer de instrumenten benoemd waaraan wordt gewerkt om lokale bestuurders in staat te stellen om online aangejaagde openbare ordeverstoringen aan te pakken. Deze kunnen ook relevant zijn voor de aanpak van extremisme. Verder bent u in deze brief geïnformeerd op welke vlakken nog aanvullende inspanningen worden geleverd op het gebied van signalering in het online domein. Het tegengaan van de online verspreiding van extremistische en soms zelfs terroristische content, en het vergroten van de (online) weerbaarheid van kwetsbare jongeren anderzijds heeft daarbij prioriteit. De implementatie van de EU-verordening ter voorkoming van de verspreiding van terroristische online inhoud en de inrichting van de Autoriteit online Terroristisch Materiaal dragen hieraan bij. In de brief van 23 december 2022 bent u geïnformeerd dat ik u dit voorjaar informeer over een onderzoek naar de versterkende werking van algoritmen.

Ook internationaal blijf ik waar mogelijk aandacht vragen voor een gezamenlijke aanpak van rechts-extremisme en terrorisme, onder andere bij de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken. Daarnaast zal Nederland in april a.s. de Vendômegroep organiseren waar ik samen met een aantal gelijkgestemde landen uit de Europese Unie dit belangrijke onderwerp wil agenderen en verder bespreken.

³ Kamerstuk 29 754, nr. 654.

⁴ Kamerstuk 29 754, nr. 668.

De ontwikkelingen op het online domein ten aanzien van extremisme en terrorisme gaan snel. Daarom acht ik het van belang om hierover meer handelingsperspectief te ontwikkelen. Zoals reeds toegezegd ontvangt uw Kamer medio 2023 een strategie voor de aanpak van online radicalisering, waarbij deze onderdelen tevens aan bod zullen komen⁵.

Er zijn ook meer sluimerende, niet gewelddadige, vormen van extremisme. Ook dit soort extremisme kan ondermijnend zijn voor de democratische rechtsorde. Dit vraagt andersoortige interventies dan de diepingrijpende maatregelen die passen bij terrorismebestrijding of het strafrecht. In de brief van 7 november 2022 is reeds de extremismestrategie aangekondigd die hier verder op in zal gaan, deze strategie zal medio 2023 gereed zijn.

Ik vind het zorgelijk en kwalijk dat rechts-extremistisch gedachtengoed breed verspreid wordt en dat er getracht wordt om een racistische gedachtengoed te normaliseren. De ontwikkelingen in de dreiging op rechts-extremisme en terrorisme hebben mijn volle aandacht. Ik zal mij dan ook krachtig blijven uitspreken tegen racisme en extremisme en met alle partners blijven inzetten om dit tegen te gaan.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius

⁵ Kamerstuk 29 754, nr. 666.